

عنوان مقاله:

جستاری در فراهنجاری دستوری در زبان عربی

محل انتشار:

کنفرانس بین المللی ادبیات و پژوهش های تطبیقی در آن (سال: 1394)

تعداد صفحات اصل مقاله: 13

نویسنده:

ولی بهاروند - استادیار گروه زبان و ادبیات عربی دانشگاه شهیدچمران اهواز

خلاصه مقاله:

سخن همیشه بر پایه قواعد معمولی و شناخته شده زبان بیان نمی شود. گاه قواعد زبان فرو می ریزد تا سخن نظم دیگر بیابد و بهتر و مؤثرتر در جان مخاطب نشیند. تلاش برای شکافتن سقف عادتها و ایجاد افق های تازه در زبان را «عدول» یا «فراهنجاری» می گویند. به عبارت دیگر، انحراف از قواعد حاکم بر زبان هنجار و عدم مطابقت و هماهنگی با زبان متعارف، «عدول» نام دارد. گفتنی است که اگر گریز از هنجار، عالمانه و زیبا رخ دهد، به شکوفایی، بالندگی و پویایی زبان منجر می شود. در مقابل، چنانچه فراهنجاری به پیچیدگی سخن و معنا منجر شود، نه تنها ارزش هنری ندارد، بلکه خواننده را نیز از خود می راند و مایه دلزدگی او می گردد. عدول و فراهنجاری نحوی یکی از گونه های هنجار گریزی است. این شیوه از عدول هنگامی است که ارکان و اجزای جمله پس و پیش گردند و سامان جمله از هم بگسلد، صفت از موصوف و قید از متعلق خود جدا افتد. لازم به ذکر است چنانچه پدیده فراهنجاری برای اشاره به نکته و معنایی خاص باشد، دارای جنبه ای از زیبایی است، ولی در صورتی که این پدیده از انگیزه ای خاص برخاسته باشد، نه تنها معنا را پیچیده می کند، بلکه نظم سخن را نیز آشفته می سازد. این پژوهش - که به روش تحلیلی- توصیفی است- بر آن است تا گونه های فراهنجاری دستوری را کاویده و انگیزه های گریز از معیار را در آنها مورد بررسی قرار دهد. این مقاله نشان می دهد که عدول و فراهنجاری نحوی، نوعی گریز از معیار دستوری است، بدین معنا که گوینده بنا به علتی لفظی یا معنایی از قانون دستور زبانی سرباز می زند و با تغییر در محور همنشینی واژگان، طرحی نو می اندازد. همچنین نشان می دهد که هر فراهنجاری دستوری را نمی توان نازیبا پنداشت. پنانچه این فرایند، معنایی نیک در سخن بیافریند و جلوه ای زیبا به آن ببخشد، تأثیر آن بر جان و روان مخاطب بیشتر است. لازم به ذکر است که حد مقبول عدول تا آنجایی است که سخن از اشتباه در امان باشد و ترکیب کلام از نارسایی به دور باشد. تنها در این صورت است که عدول و گذر از هنجار مقبول و پذیرفتنی است.

کلمات کلیدی:

فراهنجاری دستوری، زبان هنجار، زبان عربی

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/469005>

